

شیراز
گروه دانش دریا- علی ستاری -
تاریخ کهن سرزمین ایران از دیرباز تاکنون شاهد تلخی ها و شیرینی های زیادی بوده است اما اهالی این سرزمین دست روی زانو گذاشتن و با یک پا علی بلند شدن را خوب یاد گرفته و بعد از هر دوره افول توانسته‌اند شکوه خود را بازیابی کنند.
خلیج فارس خانه ابدی ایرانی‌ها است جایی که گرچه روی آب است اما بخششی از سنگرهای دفاع از کیان ایران اسلامی و تنبیه متجاوزان روی آن بنا شده است.
یکی از این بازسازی‌ها در دوران صفویه است آن جایی که نواده شیخ صفی که در مسلمان شدن و سر به راه شدن ایلخانان نقش به سزایی داشت در سال ۱۵۰۱ میلادی موفق می‌شود بار دیگر ایران را زیر یک پرچم جمع کند و با رسمیت بخشیدن به مذهب تشیع نقشه راهی را برای تمام ادوار بعدی ایران ترسیم کند.

رقابت شرق و غرب و فرصت‌طلبی استثمار برای ورود به منطقه خلیج فارس

طی قرن مورد اشاره رقابت تاریخی شرق و غرب که همواره در یک سوی آن ایرانی‌ها بودند و در سوی دیگر رومی‌ها، شکل دیگری به خود گرفت و ظهور دولتی مسلمان در همسایگی اروپایی‌ها؛ آن‌ها را به این فکر انداخت که مسلمانان را با هم درگیر کنند؛ هر همین اساس دو قدرت بزرگ جهان اسلام یعنی صفوی‌ها و عثمانی‌ها به جای توجه به دشمنان مشترک به هم مشغول شدند و از آن سوی استثمارگران اروپایی با خیال راحت خود را به جاهای مختلف سرزمین های اسلامی رساندند.

در آن دوران بزرگترین استثمار جهان حکومت پر تغال به شمار می رفت و رقیب همیشه در تعقیب آن نیز بریتانیا بود که در تعقیب پر تغال به غرب آسیا آمد و تقریباً بعد از فروپاشی امپراطوری پر تغال - اسپانیا جای آن گذاشت. هندوستان که همه مابا استثمارگری‌های بریتانیا و آن می‌شناسیم نخست توسط پرتهالی‌ها به بند کشیده شد و بعدها بریتانیایی‌ها پا به این سرزمین گذاشتند. ورود استثمار به منطقه غرب آسیا آثار و یران‌کننده‌ای داشت؛ آثاری که اگر بخواهیم مانند یک جورچین آن را کنار هم بچینیم باید امتدادش را در وجود منحوس رژیم صهیونیستی پیدا کنیم؛ پرتهالی‌ها دقیقاً از همان نقطه‌ای به سرزمین‌های اسلامی ضربه زدند که امروز صهیونیست‌ها در آن نقطه ایستاده‌اند. هم عصر با قدرت گرفتن صفویه در ایران پرتهالی‌ها بعد از دور زدن دماغه امید نیک خود را به اقیانوس هند رساندند و حکومتی شیعی در جنوب هند یعنی عادل شاهیان را شکست داده و بندر گوارا تصرف کردند.

شیراز
گروه دانش دریا -محمد رحیمی -
شاید در ساحت ذهن جرج هربرت مید- فیلسوف، جامعه شناس و روان‌شناس آمریکایی و از بنیان‌گذاران روان‌شناسی اجتماعی- که می‌گوید: «خوشتن محصول اجتماع است» یک جوان از اهالی کویر و خشکی‌زی ایرانی ارتباطی بین خوشتن خویش با بندر کنگ نیابد، حتی اگر وی را از دریچه نگاه مارتین هایدگر- فیلسوف آلمانی- که در کتاب هستی و زمان خود، «هستی در» جهان را «هستی با» دیگران معنا یافته می‌داند، به بندر کنگ متوجه کنیم، باز هم ارتباطی بین خود و آن بندر کوچک در استان هرمزگان نبیند.

هویت ملی و قومی، مقوله‌ای تاریخی-اجتماعی است که در سیر حوادث تاریخی در متن جامعه پدیدار می‌شود، رشد می‌کند، دگرگون می‌شود و معانی گوناگون و متفاوتی پیدا می‌کند. هویت ایرانی، حسی جمعی از سوی مردمان ایرانی متعلق به سرزمین‌های تاریخی ایران است. این حس تعریف‌شده بر اساس جغرافیا و تاریخ، از یک تجربه تاریخی و سنت فرهنگی مشترک بین مردمی که در ایران‌زمین زیسته‌اند تکامل یافته و در عناصر فرهنگی آن مشترک است. جغرافیای فلات ایران، تاریخ ایران، زبان پارسی، دین اسلام، ترقی‌خواهی و میل به پیشرفت، عناصر اصلی هویت ایرانی را تشکیل می‌دهند.

بندر کنگ، یکی از بنسادر تاریخی و تجاری استان هرمزگان و نیز یکی از قدیمی‌ترین بنادر ایران محسوب می‌شود. در بندر کنگ آنچه بیش از همه به چشم می‌آید، معماری خانه‌ها و یادگیرهای بلندی است که در نقاط مختلف این شهر دیده می‌شود. وجود قلعه لشتان متعلق به دوره هخامنشیان و برج مدور مربوط به دوره سلجوقیان و قلعه پرتهالی‌ها که مربوط به اواخر دوره صفویه است، به خوبی گواه قدمت این شهر می‌باشد. اما علاوه بر معماری زیبایی تاریخی این بندر و آثار تاریخی و جاذبه‌های فرهنگی این شهر، فخری از مفاخر تاریخی این کشور، شهش‌الدین احمد ابن ماجد کنگی، از این خطه بوده است و بخشی از هویت ایرانی ما محسوب می‌شود.

شهاب‌الدین احمد ابن ماجد کنگی، از ادبا، ستاره‌شناسان، دریانگاران و دریانوردان برجستهٔ قرن نهم هجری قمری و پانزدهم میلادی است. دورهٔ زندگانی ابن ماجد بازندگانی و دریانوردی دریانوردان نامدار پر تهالی همچون «ماژلان» -نخستین کسی که در جهت غرب از اروپا به آسیا رفت و در اقیانوس آرام کشتی راند- و «واسکو دو گاما» -کاشف پر تهالی که برای اولین باراز راه دریا از اروپا به هند رفت- که در پی شناخت و رسیدن به سرزمین‌های ناشناخته بودند، هم‌زمان بوده است. به فرمان پادشاه پرتهغال «دُن امانوئل» -۱۴۹۵ تا ۱۵۲۱ م- نخستین گروه از پرتهالی‌ها به سرپرستی دریانورد و دریاسالار نامی «واسکو دو گاما» در سال ۱۴۹۸ م/۹۳۰ قمری توانستند با راهنمایی‌های ابن ماجد به کالیکوت در کرانه‌های هند برسند. «تئودورشومفسکی» در کتاب سه رانامه با استناد به نوشته‌های پرتهالی‌ها ماجرای رابطه ابن ماجد با واسکو دو گاما را این‌گونه شرح داده است:

«هنگامی که هیأت دریانوردان پر تهالی به فرماندهی واسکو دو گاما از دماغهٔ «میدنیک» گذشتند، اقیانوس دیگری را برابر خود دیدند. واسکو دو گاما حاضر نشد دل به دریا زند و مستقلاً راهی را در پیش گیرد که پاپانی بر آن متصور نبود. او در طول کرانه‌های شرقی آفریقا پیش رفت تا به ملندی (بندری در کنیا) رسید و در آنجا به جستجوی راهنمایی خارجی پرداخت. شاه ملندی که نسبت به بیگانگان مهربان بود، ابن ماجد را معرفی نمود. واسکو دو گاما این راهنمای برجسته را به کشتی خود دعوت کرد. ابن ماجد در اجرای درخواست شاه ملندی موافقت خود

خلیج فارس؛ شاهد ادعاهایی از سوی پرتهالی‌ها هم برای مالکیت خلیج فارس باشیم.
پرتهغال قرن ۱۵ از روسیه تزاری جنگ‌های ایران و روس از انگلستان دست انداز به هرات و حتی از آمریکای قرن بیست و یکم چند سر و گردن بالاتر است اما اراده‌ی ایرانی آن‌ها را به زانو در آورده است.
اراده‌ای که به همت پیر خمین یک بار دیگر در دهه ۵۰ شمسی شکوفا شد و به برکت آن امروز جلوی یک تازی هر ابرقدرتی در خلیج فارس گرفته شده است.

واضح‌ترین نموداستثمارستیزی ملت ایران در خلیج‌فارس خود را نشان داده‌است

اسمعیل جهانگیری مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی در گفت‌وگو با خبرنگار مهر، دهم اردیبهشت ماه را روزی مهم در تاریخ خلیج‌فارس و ایران برشمرد و گفت: ملت ایران همواره نشان داده‌اند که ملتی استثمار ستیز هستند اما نمود این استثمارستیزی به واضح‌ترین شکل ممکن در خلیج‌فارس خود را نشان داده است از این رو این وظیفه بر عهده ما است که این تاریخ پر افتخار را برای همگان بشناسانیم. وی ادامه داد: نباید تصور شود که پرتهالی‌ها بی‌هیچ مانعی توانسته‌اند بر جزایر خلیج‌فارس مسلط شوند؛ چرا که در آن دوران نیز مسردان و جوانان زیادی جان خود را فدا کرده و با استثمار زمان جنگیده‌اند.

خلیج‌فارس جایگاه‌امنی برای استثمارگران نیست
جهانگیری با بیان اینکه خلیج‌فارس جایگاه امنی برای استثمارگران نیست، گفت: توهم اینکه قدرتی درمنطقه‌ای بتواند جایگاه خود را در منطقه تثبیت کند کاملاً غلط است چرا که جوانان خلیج‌فارس نشین نشان داده‌اند که این پهنه آبی پر افتخار برایشان حکم مادر را دارد و برای دفاع از آن از هیچ تلاشی فروگذار نمی‌کنند.

خلیجی همیشه فارس برای تنبیه تمام متجاوزان تاریخ

اخراج پرتهالی‌ها از خلیج فارس معجزه قرن شانزدهم

افتخار خبر داده‌اند.

نظری بیان کرد: دریایی که از پارس می‌آید همیشه خلیج فارس خواهد ماند و هیچکس اجازه تعدی به این نام مبارک را نخواهد داشت. رئیس شورای شهر بندرعباس عنوان کرد: روزگاری پر تهالی‌ها ادعای شکست‌ناپذیری در خلیج فارس داشتند و با غرور کشتی‌ها و ناوگانشان را در خلیج فارس می‌راندند اما از آن‌ها چه ماند؟ توسط ایرانی‌ها به بدترین شکل ممکن اخراج شدند و همین اخراج زمینه فروپاشی بزرگترین استثمار را فراهم آورد.

وی ادامه داد: وقتی جلوتر می‌آییم می‌بینیم در روزگاری انگلیسی‌ها خود را مالک بلافصل خلیج‌فارس می‌دانستند و برای جزایر آن تعیین تکلیف می‌کردند اما به کجا رسیدند؛ آن‌ها هم مجبور شدند دست از پا دراز تر از این خلیج همیشه فارس را ترک کنند و آن را به صاحبان اصلی خود بسپارند.

نظری تأکید کرد: همین چند سال پیش بود که تفنگداران انگلیسی در آب‌های سرزمینی جمهوری اسلامی ایران تحقیر شده و توسط پاسداران دریا دل دستگیر شدند، ضمن اینکه سال ۹۸ نیروهای ایرانی با توقیف نفت‌کش انگلیسی نشان دادند که دوران امپراطوری بریتانیایی‌ها بر دریاها به پایان رسیده است و دیگر نمی‌توانند بی حساب و کتاب در خلیج فارس کشتی رانی کنند.

رئیس شورای شهر بندرعباس، عنوان کرد: قطعاً مردم شریف حضور آمریکایی‌ها در خلیج‌فارس را نیز به یاد دارند؛ نیروی دریایی آمریکا تاکنون به هیچکس حساب پس نداده است اما امروز وقتی می‌خواهد وارد خلیج‌فارس بشود باید با زبان فارسی اجازه بگیرد و این یعنی خلیج فارس و تنگه هرمز توتل وحشت استکبار و استثمار است. وی خاطر نشان کرد: شکوه امروز خلیج‌فارس حاصل خون پاک مدافعان هرمز، فاتحان جزیره و شهیدان و الاقمای چون اسدالله رئیسی و اسحاق دارا است که ثمره آن امروز در حاکمیت بی‌چون و چرای جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس مشهود است.

فرهنگی چاپ و منتشر گردید.

احمد اقتداری، در پیش گفتار کتاب «الفوائد فی اصول علم البحر و القواعد» ابن ماجد، با یادآوری منابع گوناگون و مستندات متعدد بیان می‌کند که ابن ماجد اصلاناً ایرانی و بندر کنگی بوده است. اقتداری، نظر گاه تاریخ‌نگاران پر تهالی را که نسب ابن ماجد به سرزمین هند می‌رسد، استنباه می‌داند. او یادآور می‌شود که هرچند ابن ماجد این کتاب را به زبان عربی نوشته است، اما در لابه‌لای کتاب از گویش بندر کنگی و فارسی استفاده کرده و همین بهره‌گیری از کلمات فارسی خود نشان تسلط به زبان مادری داشته است. همچنین، اینکه زبان نگارش علم دریانوردی در آن روزگاران، عربی بوده است و معمولاً همه‌ی آموزگاران و مولفان به زبان عربی می‌نگاشته‌اند. برخی از آن‌ها به تدریس و تعلیم علوم اسیر دست بیگانه باشد.

وی افزود: سابقه دریانوردی ایرانی‌ها در خلیج فارس سابقه‌ای فراتر از آن چیزی است که تصور می‌شود چرا که برخی منابع از دریانوردی پیش از دوران هخامنشیان نیز در این خلیج پر

عرصه را بر دیگران تنگ کردند و بیزاری از اسلام را با خود به همراه آوردند و مردم را با دهشت و نگرانی دست به گریبان می‌کردند.»

از تاریخ صحیح تولد و دگر گذشت ابن ماجد اطلاع دقیقی در دست نیست، ولی از تاریخ نوشته‌ها و آثارش می‌توان دریافت که وی در سدهٔ ۹/ ۱۵۰ م‌می‌زیسته است. احمد بن ماجد دریانورد و جغرافی‌دان بزرگ جهان اسلام است که تالیفاتی درباره دریانوردی و مناطق مختلف خلیج فارس و اقیانوس هند به رشته تحریر درآورده است.

پژوهشگران غربی از آغاز قرن نوزدهم میلادی با نام ابن ماجد نخست از طریق کتاب محیط (به معنای اقیانوس) نوشته «سیدی علی رئیس» دانشمند و دریاسالار ترک عثمانی -قرن دهم هجری- که به دست «بارون‌هامر» به آلمانی بازگردان شده و در وین چاپ و منتشر گردید، آشنا شدند. ولی دست‌یابی به آثار نوشتاری عربی او در سال ۱۹۱۲ م. با دیرکردی نزدیک به صد سال همراه شد و بنا به زبان آثار ایشان در منابع مختلفی مانند مدخل ابن ماجد در دائرةالمعارف بزرگ اسلامی نوشته عنایت الله رضا و جلد اول کتاب «تقوم تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام و ایران» تألیف دکتر علی اکبر ولایتی، ایشان را از اهالی نجد دانسته‌اند. همچنین، پژوهشگران عرب حوزه تاریخ خلیج فارس، احمد بن ماجد را از اعراب نجد عربستان می‌دانند.

آثار پژوهشی نوشتاری این مسلمان شیعی عرب که بیشتر آن‌ها به گونه شعر (اراجیز- جمع رجز) می‌باشند و مهم‌ترین تألیف وی، کتاب «الفوائد فی اصول علم البحر و القواعد» می‌باشد که با ترجمه امید اقتداری و با تحشیه احمد اقتداری -ایران‌شناس، پژوهشگر خلیج فارس و جغرافیای تاریخی و فرهنگی مناطق جنوبی ایران- به فارسی ترجمه و در سال ۱۳۷۶ به وسیله انجمن آثار و مفاخر